

ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ LOOK TO THE PAST ЎТМИШГА НАЗАР

МАМЛАКАТИМИЗДА ТУРИЗМ СОҲАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИГА ДОИР

Мирзалиева Шаҳодат Мирзаназаровна,
Тошкент вилояти Қибрай тумани
Чингелди маиший касб-ҳунар коллежи
маънавий-маърифий ишлар бўйича директор ўринбосари

For citation: Mirzalieva Shahodat. Tourism in the country prospects for development. Journal look to the past. 2019, vol. 1, issue 8, pp. 108-114.

<http://dx.doi.org/10.26739/2181-9599-2019-9-10>

Келиб тушган сана 5 июль, 2019
Эълон қилинган сана 10 сентябрь, 2019

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада Ўзбекистонда туризм соҳасини ривожлантириш истиқболларига доир масалалар кўтарилган. Шунингдек, туризм соҳасига тегишли норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ўрганиб чиқилган.

Калит сўзлар: туризм, туризм турлари, Ўзбекистонда туризм, туризм соҳасини ривожлантириш босқичлари, Концепция.

О ПЕРСПЕКТИВАХ РАЗВИТИЯ СФЕРЫ ТУРИЗМА СТРАНЫ

Мирзаалиева Шаҳодат Мирзаназаровна,
Заместитель директора
Кибрайского профессионального колледжа бытовых услуг Чингелди

АННОТАЦИЯ

В данной статье подняты проблемы перспективного развития сферы туризма в Узбекистане. А также рассмотрены основные нормативно-правовые акты, касающиеся сферы туризма.

Ключевые слова: туризм, виды туризма, туризм в Узбекистане, этапы развития сферы туризма, Концепция.

ABOUT THE PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF THE SPHERE OF TOURISM OF THE COUNTRY

Mirzaalieva Shakhodat,
Deputy Director of Qibray Professional
College of Domestic Services Chingeldi

ANNOTATION

This article raises the problems of the prospective development of the tourism sector in Uzbekistan. And also considered the main regulatory acts relating to the tourism sector.

Key words: tourism, types of tourism, tourism in Uzbekistan, stages of development of the tourism sector, Concept.

“Туризм учун босқичма-босқич ҳамма шароитларни яратяпмиз, инвесторларга, ишбилармонларга кенг имкониятлар беряпмиз. 2019 йил туризм ривожига туб бурилиш йили бўлади”.

Шавкат МИРЗИЁЕВ

Маълумки, туризм соҳаси замонавий дунёда тобора шиддат билан ривожланаётган ҳамда юқори ҳажмда даромад келтириши билан юқори ўринларда турувчи тармоқ ҳисобланади. Маълумотларга қараганда, жаҳон миқёсида туризмдан кўрилаётган фойда йилига 1 триллион АҚШ долларидан зиёдни ташкил этмоқда. Дунё бўйлаб саёҳатга чиқувчилар — туристлар сони эса 1 миллиарддан ортиқ кўрсаткични ташкил қилмоқда. Қайд этиш жоизки, ушбу кўрсаткичлар йил сайин тобора ошиб бормоқда.

Шу боисдан, жаҳоннинг кўплаб мамлакатлари туризм соҳасини ривожлантириш, ўз ички салоҳиятидан унумли фойдаланган ҳолда соҳага оид тегишли инфратузилмани замон талаблари даражасига кўтариш, шу орқали иқтисодий барқарорлигини мустаҳкамлашга интиломоқда.

Мамлакатимизда туризм соҳасини жадал ривожлантириш учун ҳар томонлама қулай иқтисодий ва ташкилий-ҳуқуқий асослар яратилган. Тарихий, маънавий-маърифий, геосиёсий аҳамияти жиҳатидан Марказий Осиё минтақасида ўзига хос ўрин тутувчи юртимиз ҳудудларининг туризм йўналишидаги салоҳиятидан янада тўлиқ ва самарали фойдаланиш мақсадга мувофиқдир.

Мамлакатимизга ташриф буюрувчи туристларнинг аксарият қисми юртимизнинг бой маданий-тарихий ёдгорликлари билан танишишга катта қизиқиш билдирмоқда. Бу эса, ўз навбатида, мамлакатимиз салоҳиятини янада юксалишида муҳим аҳамият касб этади.

Сўнгги йилларда, Ўзбекистонда туризм соҳасининг истиқболли ривожланишига устувор аҳамият қаратиб келинмоқда. Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 2 декабрдаги “Ўзбекистон Республикасининг туризм соҳасини жадал ривожлантиришни таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида”, 2018 йил 3 февралдаги “Ўзбекистон Республикаси туризм салоҳиятини ривожлантириш учун қулай шароитлар яратиш бўйича қўшимча ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”ги фармонлари ҳамда 2017 йил 16 августдаги “2018-2019 йилларда туризм соҳасини ривожлантириш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида”, 2018 йил 7 февралдаги “Ички туризмни жадал ривожлантиришни таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорлари билан туризм соҳасида изчил ислохотлар амалга оширилмоқда, соҳа ривожини учун зарурий бўлган инфратузилмавий асослар шакллантирилмоқда, миллий туризм маҳсулотларини яратиш ва уларни жаҳон бозорида кенг тарғиб этиш, ушбу соҳага кенг қўламли инвестицияларни фаол жалб қилиш, инновацион ғоя ва технологияларни жорий этишга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Мамлакатимизни яқин истиқболда ҳар томонлама ривожлантиришнинг муҳим дастуриламал ҳужжати ҳисобланган “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси”нинг учинчи устувор — “III. Иқтисодий ривожлантириш ва либераллаштиришнинг устувор йўналишлари”да юртимиз туризм индустриясини жадал ривожлантириш, иқтисодийда унинг роли ва улушини ошириш, туристик хизматларни диверсификация қилиш ва сифатини яхшилаш, туризм инфратузилмасини кенгайтириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилган [2].

Яна бир муҳим норматив-ҳуқуқий ҳужжат — Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан 2019 йил 5 январда қабул қилинган “Ўзбекистон Республикасида туризмни жадал ривожлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги Фармони бўлиб, у билан туризм соҳасидаги амалга оширилиши лозим бўлган чора-тадбирлар буборадаги амалий саъй-ҳаракатларни янада юқори босқичга кўтарди. Таъкидлаш жоизки, бу борадаги муҳим ташаббуслар Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан илгари сурилди.

Маълумки, 2018 йил 28 декабрда давлатимиз раҳбари томонидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисиغا Мурожаатномасида туризм соҳасининг истиқболлари ва ривожини бўйича таклифлар[3] билдирилган эди. Президентимиз бу борада туризмни ривожлантириш учун соҳага инвестициялар жалб этиш, кадрлар салоҳиятини ошириш бўйича комплекс чоралар кўриш; мамлакатимизнинг бетақдор табиати, миллий қўриқхоналар, тоғли ҳудудларда туризмни ривожлантириш; тиббиёт туризми, зиёрат туризми ва экотуризмни ривожлантириш орқали нафақат миллий иқтисодиётимиз, балки ижтимоий соҳалар ривожини салмоқли равишда ошириш масалаларига алоҳида тўхталиб ўтгани.

Ушбу таклифларни амалда татбиқ этиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 5 январдаги тегишли Фармони-га мувофиқ 2019-2025 йилларда Ўзбекистон Республикасида туризм соҳасини ривожлантириш Концепцияси тасдиқланди.

Концепцияга мувофиқ, мамлакатимизда қулай иқтисодий шароитлар ва омилларни яратиш бўйича олиб борилаётган ислохотларнинг самарадорлигини ошириш, туризм соҳасини жадал ривожлантириш бўйича устувор мақсад ва вазифаларни белгилаш, унинг иқтисодиётдаги ўрни ва улушини ошириш, хизматларни диверсификациялаш ва уларнинг сифатини ошириш ҳамда туризм инфратузилмасини такомиллаштириш кўзда тутилмоқда[3].

Шу билан бирга, 2019 йил 5 январда имзоланган Ўзбекистон Республикаси Президенти Қарори билан юртимизда меҳмонхоналар ташкил этиш бўйича истиқболли инвестиция лойиҳалари рўйхати қабул қилинди.

Ўзбекистон Республикасининг туристик имиджини шакллантириш ва жаҳоннинг жозибадор мамлакатлари қаторида ўзининг табиий-географик, тарихий ва маънавий бойликларининг устувор қирраларини тўла-тўқис намоён қила олиши учун зарур бўлган муҳим чора-тадбирларни амалга ошириш орқали туризм соҳасини янада ривожлантириш мумкин.

Бу борада, туристик ресурслардан унумли фойдаланиш ва хизмат кўрсатадиган инфратузилмани юқори савияга олиб чиқиш устувор аҳамиятга эга. Бугунги замон айнан шуни талаб этмоқда. Мамлакатимизда замонавий меҳмонхоналар қуриш, ташриф буюрувчи сайёҳларга қулай шарт-шароитлар яратиш, туристик шохобчаларни янада кенгайтириш, туроператорликни ривожлантириш, хорижий ҳамда маҳаллий саёҳатчилар оқимини янада кенгайтириш, юртимиз тарихий ёдгорликлари ва обидаларини реконструкция қилиш, туристлар

учун қулай ва осон транспорт, таржимонлик ва экскурсовод хизматларини кўрсатишни янада такомиллаштириш туризм соҳаситараққиёти учун ниҳоятда муҳимдир.

Мамлакатимизнинг туризм салоҳиятига тўхталиб ўтадиган бўлсак, Ўзбекистон жуда катта туризм ва рекреация салоҳиятига эга. Юртимизда жами 7,4 минг маданий мерос объектлари мавжуд бўлиб, улардан 209 таси тўртта музей шаҳарлар – “Хива шаҳридаги Ичан-қалъа”, “Бухоро шаҳрининг тарихий маркази”, “Шаҳрисабз шаҳрининг тарихий маркази”, “Самарқанд шаҳри” ҳудудида жойлашган бўлиб, ЮНЕСКО бутунжаҳон мероси рўйхатига киритилган.

Мамлакатимизда туризм соҳасини изчил ривожлантиришнинг қисқа муддатли истиқболга мўлжалланган мақсадли вазифа ва устуворлардан келиб чиқиб, қуйидаги асосий йўналишлар[5] белгилаб олинди:

– туристик фаолият соҳасига оид норматив-ҳуқуқий базани такомиллаштириш, туризм соҳасини ривожлантириш учун қулай шароитлар яратишга қаратилган халқаро меъёр ва стандартларни жорий этиш;

– туристларнинг эҳтиёжлари ва талабларини инобатга олган ҳолда, мамлакатнинг барча ҳудудларида туризм инфратузилмаси ва ёндош инфратузилмани ривожлантириш;

– транспорт логистикасини ривожлантириш, ташқи ва ички йўналишларни кенгайтириш, транспорт хизматлари сифатини ошириш;

– туризм бозорининг турли қатламларига мўлжалланган туристик маҳсулотлар ва хизматларни диверсификация қилиш орқали мавсумий омиллар таъсирини камайтириш бўйича комплекс чора-тадбирларни қабул қилиш;

– республика ичида туризм хизматларига бўлган эҳтиёжни қондиришга қаратилган туризм фаолияти субъектларининг фаоллигини рағбатлантиришни таъминлайдиган ички туризмни ривожлантириш;

– миллий туристик маҳсулотни ички ва ташқи туризм бозорларида илгари суриш, унинг саёҳат ва дам олиш учун хавфсиз мамлакат сифатидаги имиджини мустаҳкамлаш;

– туризм соҳасида юқори малакали мутахассисларни тайёрлаш, хизмат кўрсатувчи ходимларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини такомиллаштириш.

Охирги ўн йилликда, хусусан, 2010-2017 йилларда Ўзбекистон Республикасининг туризм хизматлари экспорти ҳажми икки барабар ошди ва 2017 йилда 546,9 миллион АҚШ доллари, 2018 йилда эса – 1 041 миллион АҚШ долларини ташкил этди. 2016 йилгача хорижий ташриф буюрувчилар сонининг ўсиш суръати ўртача йиллик 8 фоизни,

2017 йилда – 7 фоизни ташкил қилиб, 2,69 миллион нафардан ошди. 2018 йил якунлари бўйича республикага 5,3 миллион хорижий туристлар ташриф буюрди. Хусусий секторни қўллаб-қувватлаш ва муҳофаза қилишга қаратилган чора-тадбирлар натижасида, 2015 йилда 398 тани ташкил қилган туризм ташкилотлари сони 2018 йил якуни бўйича 950 тага, меҳмонхона хўжаликлари сони – 661 тадан 900 тага етди.

Бундан ташқари, туризм соҳаси учун малакали, замонавий кўник-маларга эга кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ҳамда уларнинг малакасини ошириш тизимини такомиллаштириш муҳим саналади.

Агарда статистик маълумотларга эътибор қаратадиган бўлсак, 2017 йилда Ўзбекистонга дунёнинг турли мамлакатларидан қарийб 2 миллион 700 минг, 2018 йилда 5 миллион 300 мингдан ортиқ туристлар ташриф буюрган.

Туризм соҳасида режалаштирилган чора-тадбирларни амалга ошириш натижасида 2025 йилда юртимизга ташриф буюрадиган хорижий сайёҳлар сонини 7 миллионга, туризм экспортидан келадиган йиллик даромадни эса 2 миллиард долларга етказиш режалаштирилмоқда[6].

Ўзбекистонда туризм соҳаси ривожини йўлида олиб борилаётган изчил ва барқарор амалий ишларнинг ижобий самарасига яқин истиқболда эришиш кўзда тутилмоқда. Мамлакатимизда туризм соҳасини ривожлантиришнинг асосий босқичлари[7] қуйидагилардан иборат:

2019-2020 йилларда – туризмни ривожлантириш учун мустақкам қонунчилик базани яратишга қаратилган институционал ислохотлар, инфратузилмани модернизациялаш ва мамлакат брендини тарғиб қилиш;

2021–2025 йилларда – мамлакат иқтисодиётида туризм индустрияси улушини кўпайтириш. Ушбу йўналишда зарур инфратузилмани ривожлантириш ва дунё бозорида республиканинг туризм салоҳиятини тарғиб қилиш орқали мамлакатнинг ялпи ички маҳсулотида туризм улушини 5 фоизгача (2017 йил якуни бўйича – 2,3%) етказиш, шунингдек, 2025 йил якунига қадар 9 миллиондан ортиқ туристларни, шу жумладан, узоқ хориждан – 2 миллион туристни жалб қилиш белгилаб қўйилган.

Хулоса ўрнида таъкидлаш лозимки, мамлакатимизда туризм соҳасини янада ривожлантириш, соҳанинг истиқболли йўналишларидаги амалий чора-тадбирларни такомиллаштириш борасида қатор фармон, қарор ва дастурлар қабул қилинди. Ушбу муҳим ҳужжатларда белги-ланган чора-тадбирларнинг изчил ва мукамал тарзда амалга оширилиши юртимизнинг туризм салоҳиятини янада юксалтириш, хо-

рижий инвесторларни фаол жалб этиш, миллий йўналишдаги янги туристик маршрутларни яратиш, туризмнинг замонавий турларини ривожлантириш, уларнинг жозибадорлигини кучайтириш, Ўзбекистоннинг туристик имиджини дунёга танитишга, шу орқали, иқтисодиётимизнинг барқарор ривожланишига хизмат қилади.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Мирзиёев Ш.М. 2019 йил туризм ривожда туб бурилиш йили бўлади. Инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш масалаларига бағишланган видеоселектор йиғилишидаги нутқидан. 2019 й. 8 январь // Ўзбекистон Республикаси Президентининг расмий веб-сайти — www.president.uz.

2. 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сонли Фармонига 1-илова // “Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси”нинг веб-сайти — www.lex.uz.

3. Мирзиёев Ш.М. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисиغا Мурожаатнома. 2018 й. 28 декабрь // Ўзбекистон Республикаси Президентининг расмий веб-сайти — www.president.uz.

4. 2019-2025 йилларда Ўзбекистон Республикасида туризм соҳасини ривожлантириш концепцияси. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 й. 5 январдаги ПФ-5611-сон Фармонига 1-илова // “Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси”нинг веб-сайти — www.lex.uz.

5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасида туризмни жадал ривожлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-5611-сон Фармони. 2019 й. 5 январь // “Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси”нинг веб-сайти — www.lex.uz.

6. Мирзиёев Ш.М. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисиغا Мурожаатнома. 2018 й. 28 декабрь // Ўзбекистон Республикаси Президентининг расмий веб-сайти — www.president.uz.

7. 2019-2025 йилларда Ўзбекистон Республикасида туризм соҳасини ривожлантириш концепцияси. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 й. 5 январдаги ПФ-5611-сон Фармонига 1-илова // “Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси”нинг веб-сайти — www.lex.uz.